

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, УКРАЇНО!

Авторка – ніжинка Катерина Васечко

на тяжкому становищі тих, хто тікає від конфліктів чи переслідувань. Багато заходів, що відбуваються в цей день, створюють можливості для підтримки біженців».

Тому МІОК, підтримуючи цю глобальну ініціативу, провів панельну дискусію, присвячену українським мігрантам, котрі були змушені покинути Україну у зв'язку із повномасштабним вторгненням росії 24 лютого 2022 р.

Про актуальність та великий інтерес до проблематики, що була порушена на панельній дискусії, засвідчила кількість зареєстрованих учасників – понад 250 осіб із 34 країн. Серед цієї широкій аудиторії були не лише викладачі, науковці, дослідники та експерти з питань міграції, але й представники громадського сектору та державних структур, що пов'язані з прийняттям рішень у цій царині.

Відкриваючи подію, **Ірина Ключковська**, директорка МІОКу, підкреслила: «У фокусі панельної дискусії – обговорення безпрецедентної допомоги, яку організовує і надає українська діаспора вимушеним мігрантам, підсилюючи в такий спосіб зусилля країн, що приймають біженців з України. Цей напрям належить до одного із пріоритетних у роботі українських спільнот за кордоном, які чутливо реагують на потреби України, забезпечуючи також військову, гуманітарну, адвокаційну, інформаційну підтримку України в умовах жорстокої агресії росії. Наша мета – обмін найкращими практиками допомоги вимушеним мігрантам, розробка найефективніших механізмів її реалізації, сприяння інтеграції та запобігання асиміляції».

Від імені Національного університету «Львівська політехніка» учасників заходу привітала **Наталія Чухрай**, докторка економічних наук, професорка, проректорка з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків. У своєму виступі вона зауважила, що виш сьогодні теж активно підтримує гу-

«Глобальне українство - це сила»

17 червня 2022 року Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» організував і провів панельну дискусію «Українські вимушені мігранти в Європі: допомога діаспори». Подія присвячена Всесвітньому дню біженців, запроваджену ООН на честь біженців по всьому світу задля визнання сили і мужності людей, які були змушені втекти з рідної країни, щоб уникнути конфліктів чи переслідувань. Як зазначає УВКБ ООН, «Всесвітній день біженців висвітлює права, потреби та мрії біженців, допомагаючи мобілізувати політичну волю та ресурси, щоб біженці могли не тільки виживати, але й процвітати. Хоча важливо щодня захищати та поліпшувати життя біженців, такі міжнародні дні допомагають зосередити увагу світової влади

манітарні місії, спрямовані на допомогу внутрішньо переміщеним особам: «Корпуси нашого закладу стали прихистком для сотень ВПО, а наші працівники та студенти – активістами, які створили Волонтерський центр збору коштів, продуктів і всіх необхідних речей. МІОК та кафедра української мови успішно реалізували розмовні клуби вивчення української мови. Також при Політехніці працює Центр безоплатної психологічної допомоги та консультаційні центри. Зараз долучаємося до інноваційних розробок та інших можливих ініціатив для допомоги вимушеним переселенцям». Розуміючи важливість усієї допомоги, що її сьогодні надає діаспора українським вимушеним мігрантам та Україні загалом, Наталія Чухрай висловила вдячність за цю величезну працю.

«Питання сьогоднішньої події є актуальним як для України, так і для української діаспори, яка прийняла та опікується мільйонами вимушених переселенців, – підкреслила **Євгенія Петрова**, в. о. Голови Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. – Українське жіноцтво в діаспорі є частиною світового руху та з перших днів російського вторгнення присвятило себе українським втікачам від смертей, каліцтв, катувань, повітряних тривог. Ми знаємо, що 80 % з них – це жінки з маленькими дітьми, багато з яких пережили бойові дії, стали свідками звірств російських військових та в стресовому і депресивному стані змушені були переміститися в чужу країну. Тому наша велика шана жінкам у діаспорі, які вдень і вночі підтримують своїх посестер. Щоб українські жінки не стали жертвами торгівлі людьми, СФУЖО підготувала спеціальний відеоролик під назвою «Пастка. Не стань живим товаром». Євгенія Петрова наголосила, що заснування СФУЖО 1948 року було зумовлене катастрофою на українських землях, потребою в допомозі рідному краю та новим українським емігрантам, серед яких багато вдів і жінок з дітьми, а також надання допомоги в переселенні великої кількості мігрантів. В. о. Голови СФУЖО також висловила вдячність МІОКУ за те, що, перебуваючи в безпосередній загрозі життю, працівники Інституту продовжують активну діяльність, проявляють велике зацікавлення в роботі діаспори та реалізують успішні нові проекти.

Промовцями дискусії стали **Сергій Касянчук** – директор представництва Світового Конгресу Українців в Україні, **Мирослав Петрецький** – член парламенту Румунії, голова Союзу українців Румунії, **Мирослав Скірка** – голова Об'єднання українців у Польщі, **Ярослава Хортяні** – членкиня Екзекутивного комітету Світового Конгресу Українців (СКУ), голова Комітету з питань членства в СКУ, голова товариства української культури в Угорщині, **Роман Руссу** – голова Асоціації української молоді в Молдові «Злагода», член борду Національного Конгресу Українців Молдови, адміністратор «Центру допомоги біженцям з України в Молдові».

Модерувала дискусію **Оксана П'ятковська**, заступниця директорки МІОКУ. Вона вибудувала розмову за кількома тематичними блоками: опис міграційної картини і першої реакції на неї влади та суспільства країн перебування; громадські ініціативи, успішні практики, а також питання, що ще стоять на порядку денному; можливі сценарії подальшого розвит-

ку українських вимушених мігрантів і проблеми збереження української ідентичності за кордоном.

Сергій Касянчук насамперед подякував МІОКУ за ініціювання цієї важливої дискусії, наголосивши, що «Сьогодні бракує загального бачення цих проблем. Уже за три місяці набрався величезний досвід, уже ми розуміємо, що працює, а що не працює. І тому важливо це підсумувати. Зібратися разом та почати спільну розмову, щоб зрозуміти, де ми є, які мають бути подальші кроки, де ми встигаємо, а де – недопрацюємо». Також голова представництва СКУ в Україні, розповів, що після початку повномасштабної війни СКУ відкрив тимчасовий офіс у м. Перемишль (Польща). Офіс обрав для себе два пріоритетні напрями роботи: перший – допомога Україні, насамперед військовим, другий – гуманітарний блок та допомога українським вимушеним мігрантам. Щодо останнього, то тут СКУ зосередився на роботі в політичній сфері – співпраця з урядами різних країн для запровадження необхідних рішень щодо українських переселенців, а також з українським урядом. Зокрема, серед перших успіхів **Сергій Касянчук** згадав відкриття в Перемишлі консульського відділу для розв'язання проблем з наявністю документів у вимушених мігрантів.

Промовці з Угорщини, Польщі, Румунії та Молдови охарактеризували динаміку в'їзду та кількості українських вимушених мігрантів у своїх країнах, розповіли про законодавчі ініціативи урядів цих країн у допомозі українцям та співпрацю українських діаспорних організацій з державними місіями в цій сфері, а також про сприйняття суспільством вимушених мігрантів.

«У Молдові не прийнято окремого закону щодо тимчасового захисту. Відповідно, усі українці, які прибули сюди через війну, можуть скористатися загальною процедурою надання притулку, що є складною і тривалою. Також специфіка Молдови полягає в тому, що вона не має досвіду прийняття біженців, як це існує в інших європейських країнах. Тому їй знадобився час для переходу від локальних ініціатив до загальнодержавного управління цими процесами», – розповів **Роман Руссу** про особливості Молдови – країни, яка не є членом ЄС та не відповідала загальній риторичі інших учасників.

Представники українських громад з різних країн поділилися власним досвідом започаткування центрів гуманітарної та інформаційної допомоги українським переселенцям.

Дискусія також торкнулася й питання майбутнього. Промовці поділилися своїми спостереженнями щодо того, чи повернуться вимушені мігранти до України, чи зберігатимуть свою ідентичність, та розповіли про те, які проблеми залишаються невирішеними.

Так, **Мирослав Петрецький** доповів про повну підтримку румунської влади, успішну співпрацю румунського парламенту, уряду та органів місцевого самоврядування з українською громадою в Румунії і висловив оптимістичне бачення щодо майбутнього: «Ми маємо українські школи, досвідчених викладачів, відповідне державне фінансування, сприяння влади та суспільства. Нові мігранти, які приїжджають, тісно співпрацюють з нами і активно долучаються до наших заходів».

Ярослава Хортяні згадала також про співпрацю не лише держави та громади, але й з церквою, яка консолідувала зусилля для надання допомоги. Однак угорська влада почала підтримувати українців лише через 2 тижні після початку війни, і тому весь фронт робіт на початкових етапах ліг на плечі українських активістів та угорського суспільства, яке, за словами Ярослави Хортяні «склало іспит на відмінно». Попри це, багато питань залишаються не вирішеними. Серед них очільниця українців Угорщини окреслила такі: розвиток українського шкільництва задля збереження української тотожності (є сподівання, що з

вересня запрацюють двомовні школи); розвиток центрів гуманітарної допомоги, зокрема в Мішкольці, куди нещодавно прибуло багато українських вимушених мігрантів; формування правильних інформаційних нарративів, недопущення російської пропаганди та розколу між українцями та угорцями.

Мирослав Скірка підкреслив, що багато українців, котрі прибувають до Польщі, переходять на українську, бо реакція поляків на російську мову є ворожою. І це спонукає російськомовних вимушених мігрантів з України осмислити свою мовну ідентичність. Також очільник української громади в Польщі зазначив: «Наша громада докладає зусиль, щоб допомогти українським дітям, які прибули до Польщі, зберегти свою українську ідентичність. Зараз ми працюємо з Міністерством освіти Польщі, щоб ввести таку новелізацію і запровадити українську мову у школах як другу іноземну, створити можливість обирати українську мову для навчання на рівні з англійською чи німецькою. Також працюємо над тим, щоб могли долучати дітей вимушених мігрантів до пунктів навчання української мови, які були відкриті ще до війни для дітей, які належать до національної меншини. Нам важливо, що для створення умов збереження ідентичності новоприбулих дітей об'єднують свої зусилля представники місцевої влади і різних громадських організацій, а також є розуміння та підтримка Міністерства освіти Польщі».

«Проблеми короткострокової перспективи нам вдалося частково залагодити, – підкреслив **Роман Руссу**, – однак серед актуальних питань у середньо- та довгостроковій перспективі

залишаються три: освіта дітей, зокрема нам необхідно збільшити кількість українських шкіл, і ми це питання порушували під час зустрічі з Президентом Молдови; працевлаштування – тут необхідне запровадження статусу, подібного до того, що є в країнах ЄС, та робота над системою працевлаштування; інформаційне поле, адже воно дуже вражене російською пропагандою і активним підбурюванням антиукраїнських настроїв у суспільстві».

Підбиваючи підсумки дискусії, **Ірина Ключковська** наголосила, що «Глобальне українство – це сила, і та інформація, яку ми збираємо про діяльність діаспори для допомоги Україні в умовах війни, лише зайвий раз нас у цьому переконує. Ми сьогодні вкотре переконалися і хочемо, щоб про це знала вся Україна, що немає «українська діаспора» і «Україна», а є – МИ. Діаспора – абсолютно невід'ємна частина нас. Ми є разом, і в цьому наша сила. «Руський мір» та війна не тільки тут. Вона перейшла кордони і прибрала інші форми. «Руський мір» мімікрує під Україну, і тому ми мусимо бути дуже пильними. І якщо ми об'єднаємо зусилля, то вбережемо людей в Україні та за її межами. І хочу запевнити вас, що МІОК узяв на себе важливу функцію солдата. Ми – воїни на місцях, які воюють за те, щоб Україна і діаспора дихали одним повітрям, були руками однієї мами, одним-єдиним цілим».

Переглянути відео з цього заходу можна за покликанням: <https://www.facebook.com/MIOK.LVIV.UA/videos/560847208977882>

За публікаціями МІОКУ

«АРМІЯ ДРОНІВ» ВІД СКУ

Під час проведення Міжнародної конференції з питань відновлення України державна фандрейзингова платформа UNITED24 та Світовий конгрес українців (СКУ) підписали Меморандум про співпрацю.

Як передає Укрінформ, про це повідомляє Міністерство цифрової трансформації України.

Перший проект U24, який підтримує СКУ, має назву «Армія дронів». У його межах планують придбати 200 професійних безпілотних авіаційних комплексів тактичного рівня для повітряної розвідки. Такі дрони можуть літати до 24 годин на відстань до 160 кілометрів та на висоті до 5 кілометрів. Вони оснащені кількома камерами з тепловізором, датчиками положення та програмним забезпеченням, а головне – їх складно помітити, а отже, складно збити.

«Наразі «Армія дронів» – пріоритет UNITED24 у напрямі «Оборона та розмінування». Ми чітко розуміємо, скільки дронів потрібно, які саме, як навчати пілотів. Це комплексна програма. Те, що потрібно на передовій. Бо ця війна не тільки людей, а й технологій. Нам необхідно мати перевагу над ворогом у кожній сфері. Ми вдячні Світовому Конгресу Українців за підтримку», – зазначив віцепрем'єр-міністр – міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров.

Світовий Конгрес Українців (СКУ) об'єднує та представляє інтереси понад 20 мільйонів українців у всьому світі.

«Світовий Конгрес Українців з перших днів війни докладає величезних зусиль, аби підсилювати міжнародну підтримку України та допомагати українським захисникам боронити свою землю. Наразі ми посилюємо нашу допомогу спільно з UNITED24 та проектом «Армія дронів». Ми продовжуємо використовувати всі можливості для забезпечення захисників України, щоб здобути технологічну перевагу та перемогу в цій війні, де Україна захищає світ від світового агресора та терориста», – наголосив президент СКУ Павло Грод.

Як повідомляв Укрінформ із посиланням на Президента Володимира Зеленського, упродовж двох місяців через фандрейзингову платформу United24 на підтримку України зібрано понад 2,2 млрд гривень із 90 країн світу. Окремо йде збір на «Армію дронів».

1 липня Генеральний штаб Збройних сил України, Міністерство цифрової трансформації та платформа UNITED24 оголосили про початок проекту «Армія дронів». Це комплексна програма, що включатиме системну закупівлю дронів, їх ремонт та оперативну заміну, а також курс навчання пілотів. На «Армію дронів» для ЗСУ вже зібрано майже 200 мільйонів гривень.

Мінцифра та UNITED починають співпрацю з СКУ у межах проекту «Армія дронів»

«Душа летить у посвіті епох...»

21 червня 2022 року в Музеї Пана Тадеуша у Вроцлаві з нагоди виходу книги «Dusza szybuje w roświacie epok... / Душа летить у посвіті епох...» (2021 р.) за редакцією професорок Агнешки Матусяк та Людмили Тарнашинської відбулася зустріч «Поетична алхімія Ліни Костенко. Польська, українська та німецька перспективи».

Після привітальних слів ведучої Вікторії Малицької та Агнешки Матусяк вечір розпочався з поезії Ліни Василівни, яку майстерно продекламував львівський актор Орест Шарак під акомпанемент відомого контрабасиста Миколи Новицького. Так, зокрема, гості могли насолодитися рядками «Балади моїх очей» і віршем «Естафети».

Далі Агнешка Матусяк, зачитувавши фрагмент есею Ліни Костенко про Лесю Українку «Геній в умовах заблокованої культури», окреслила її творчий шлях: від поетичного дебюту наприкінці 50-х років крізь тривалий період творчого мовчання і до чергового дебюту, викликаного появою збірки «Над берегами вічної ріки». Науковиця також згадала про численні переклади поезії Ліни Костенко польською мовою. Наприкінці свого виступу вона зазначила, що презентована книга не відбулася б без величезної роботи, яку з нею розділила Людмила Тарнашинська.

Уже за мить до зустрічі прямо з Києва долучилася й сама Людмила Броніславівна. Подякувавши колежанці за ідею підготовки й видання такого збірника, а також Вроцлавському університету, редакторам, рецензентам, бібліографам і всім авторам, залученим до праці над книгою, дослідниця окремо згадала статті Івана Дзюби («Душа в мені розгойдана як дзвін!» акомпанемент: романи у віршах Ліни Костенко як драматична історія народу») та Володимира Панченка («Ліна Костенко: вітер з Італії») – науковців, яких уже з нами немає.

Професорка Тарнашинська зазначила, що Ліна Костенко – це наша українська гордість, глибоко національна поетеса рівня нобеліантів, «яка місткими афористичними словами створила космос національного буття в поезії, співзвучний багатьом українцям». Дослідниця нагадала, що Ліна Костенко завжди обирала внутрішню свободу, і додала, що ця зустріч – пошанування поетки з нагоди її ювілею, що мало відбутися два роки тому в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України у форматі урочистої академії та інших заходів, але через пандемію було перенесене і тепер відбувається в дуже важкий для України час. Окрім цього, вона наголосила на актуальності поезії й романної прози Ліни Костенко, згадавши в цьому контексті її поему «Берестечко» та інші вірші, зокрема такі рядки:

*І жаж, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.*

*Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Ниви.*

Куди ж ви дивитесь, народи?!

Сьогодні – ми, а завтра – ви...

Дистанційно долучилася до заходу й професорка Оксана Пахльовська. Вона подякувала Агнешці Матусяк і Людмилі Тарнашинській за працю над книгою, за любов до поезії, за присутність у житті її мами і за можливість бути разом у такий важкий момент української історії.

Попри анонсовану участь Ліни Костенко, сама поетка, на жаль, не змогла долучитися до презентації, однак надіслала лист, написаний спеціально для цієї події. Затамувавши подих, зала уважно слухала слова Ліни Василівни, перекладені на польську Богуслава Бакули, що їх прочитала ведуча вечора Вікторія Малицька.

Поетка написала про Україну та Польщу, яка була і є на всіх етапах її життя. Так, зокрема, вона зазначила, що в совєцькі часи зв'язок зі світовою культурою був можливий завдяки посередництву Польщі, про те, що Аполлінера та Хемінгуея тоді читали в перекладах польською мовою. Також Ліна Костенко згадала блискучих представників польської поезії, яких перекладала: Тувіма, Стаффа, Марію Павліковську-Ясножовську, і підкреслила, що Польща для неї – це «спільний простір свободи та солідарності».

Продовжуючи вечір, професорка Матусяк звернула увагу на те, що презентований збірник є результатом активної співпраці Центру транскультурних посттоталітарних студій філологічного факультету Вроцлавського університету з Центром дослідження проблематики українського шістдесятництва Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України й містить праці українців з усього світу (України, Польщі, Австралії, Італії, США, Чехії), що охоплюють різноманітні вияви художньої творчості Ліни Костенко: поезію, прозу, сценарії до фільмів, есеїстику. Також дослідниця розповіла про двомовну збірку віршів Ліни Костенко, що вийшла завдяки перекладацькій праці професора Інституту славистики Віденського університету Алоїса Вольдана. Окрім звучання оригіналів, гості мали можливість почути вірші поетки й німецькою у виконанні самого перекладача.

Долучитися до презентації зміг також директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка академік НАН України Микола Жулинський, котрий підкреслив, що поезія Ліни Костенко – це «феномен особливого поетичного звучання і дуже глибокого внутрішнього співпереживання себе й світу», що «це поезія, яка надзвичайно розширює духовні горизонти: українські й світові». Він подякував Агнешці Матусяк та Людмилі Тарнашинській за їхню роботу та привітав усіх із появою такої важливої збірки.

Належить зазначити, що презентована праця відкривається вибраними віршами Ліни Костенко, а також вміщує статті Агнешки Матусяк «Poetycka alchemia Liny Kostenko», Людмили Тарнашинської «Риторика мовчання як стратегія виклику», Світлани Єрмоленко та Галини Сюті «Філософія

поетичної мови Ліни Костенко», Миколи Ільницького «Доля як архетип і як вибір», Лариси Брюховецької «Lina Kostenko jako scenarzystka *Sprawdźcie swoje zegarki – kto powróci, pokocha do końca*. Scenariusz i film». Scenariuszifilm», Анни Горнятко-Шумилович «„Митцю не треба нагород, його судьба нагородила”. Мотив долі в ліриці Ліни Костенко», Марка Павлишина

«Про зелень птиць, про виникнення контрканону та про один вірш Ліни Костенко», післямову Богуслава Бакули «Literatura, tożsamość i historia. Szkic o twórczości Liny Kostenko» та багато інших.

ТЕТЯНА МИХАЙЛОВА

ДІАСПОРА УКРАЇНИ

ДАНЦІ ВИМОВЛЯЮТЬ «ПАЛЯНИЦЯ»

З перших днів російського вторгнення українська діаспора Данії різними способами підтримує Україну. Одним із таких є проведення демонстрацій, що мають на меті привернути увагу кожного до війни, яка може стати реальністю для європейців, якщо на це ніяк не впливати. Діаспоряни Данії активно залучають данців до заходів, що сприяють допомозі Україні в боротьбі з російським загарбником.

Так, 10 квітня 2022 року Асоціація Українців у Данії (Association of Ukrainians in Denmark) у Копенгагені організувала протест проти російської агресії. На центральній площі міста було близько 500 людей. Виступали представники більшості політичних партій, посол України в Данії, представники українських громадських організацій, а також представники інших діаспор, котрі постраждали від дій росіян.

Ще один захід відбувся 14 квітня 2022 року, на якому Гімн України 100 разів звучав поруч з російським посольством. Присутні співали в пам'ять про всіх дітей, загиблих у війні проти московитської нечисті, водночас у Копенгагені відбувся Арт-перформанс, присвячений українським дітям, яких вбили російські загарбники. Убито тією ж країною, що збила рейс МН17, отруювала своїх опонентів у Європі, а зараз ще й шантажує європейські країни своїми нафтою та газом.

3 червня 2022 року в Копенгагені на сотий день повномасштабного вторгнення росії в Україну відбувся велопробіг на знак солідарності з Українським народом, який щоденно обороняє свою незалежність та демонструє світу незламність свого волелюбного духу. Участь у велопробізі взяли колективи Посольства України спільно з представниками дипломатичного корпусу акредитованого в Данії, Асоціацією українців Данії і Волонтерською спільнотою «Bevar Ukraine».

Важливо згадати і про велику кількість різноманітних подій, фестивалів, перформансів, здійснених на підтримку України у війні проти рашистів. Із найяскравіших заходів, що відбулися з моменту повномасштабного вторгнення, то 25 березня 2022 року на тридцятий день війни кілька видатних данських музикантів дали благодійний концерт у Копенгагенському музичному домі на підтримку колег в Україні. Організатори – піаністка українського походження Елізабет Хольмегор Нільсен та художній керівник данського камерного ансамблю «Athelas Sinfonietta Copenhagen» Еспер Лютцхефт.

16 квітня 2022 року група Mod Solen написала пісню на підтримку України «Запали свічку» і виконала англійською та українською мовами. Тоді ж Українсько-Данський молодіжний дім, разом з партнерськими організаціями, провів триденний фестиваль «Українські дні» в столиці Данії, де було зібрано кошти на гуманітарні потреби українців. Як зазначив радник Посольства України в Данії Юрій Романчук: «... Це важливий

внесок, спрямований на те, щоб краще зрозуміти нашу країну. Щоб переконатися, що Україна належить до сім'ї європейських народів за духом, культурою, менталітетом та спільною історією. Це також спроба через призму культури подивитися на фундаментальні загальнолюдські цінності, що їх сьогодні захищає Україна»

Згодом, 25 травня, у одному з найстаріших міст Данії за ініціатииви Українського клубу в Роскілле філія Ластівки і завдяки підтримці Муніципалітету, а також спільними зусиллями всіх волонтерів українська громада провела День української культури. На вулицях Роскілле звучала українська музика, лунала українська мова, майоріли вишиванки та синьо-жовті прапори,

а на ярмарку можна було придбати патріотичні смаколики, автентичні львівські ляльки-мотанки, вироби з бісеру, а ще вишиванки від «Україна для тебе». Велика частина торгованих коштів була використана для потреб ЗСУ.

Гуманітарна допомога вимушено переміщеним особам теж є одним із напрямів підтримки України. Громада Данії відправила понад 450 тон гуманітарної допомоги, більше 40 вантажівок, а незліченна кількість бусів та приватних авто з гуманітарними вантажами щодня курсує в Україну. Найбільше до допомоги долучилися благодійні організації «Bevar Ukraine-Hjælp Ukraine-Hjælp Ukrainiske børn», Асоціація Українців Данії, Lastivka. Кількість людей які збирали, сортували, вантажили, вивозили, довозили гуманітарну допомогу в Україну нараховує сотні чи тисячі українців, данців, людей інших національностей, які гуртом кинулися на допомогу. В Україну відправлено продуктів тривалого зберігання, воду, засоби гігієни, ковдри, подушки, постіль, одяг, взуття, ліки, дитячі манежі – усе необхідне для людей, які постраждали від війни.

Крім того, Асоціація Українців в Данії створила освітній центр «Паляниця» у Копенгагені для дітей-переселенців, щоб поєднати дисципліни, що викладаються онлайн за програмою МОН України та позакласні заняття: малювання, мистецтво, танці та ін. Також за сприяння Google success online стартувала програма WeStart, у якій 60 талановитих жінок з України отримують підтримку та знання для запуску і розвитку власної справи. Постійно відбуваються різні заходи, а саме психологічні посиденьки, воркшопи, музичні фестивалі.

Не менш важливим є згадати про те, що було створено сайт для переміщених осіб, де можна знайти багато корисної інформації про особливості перебування в країні та за потреби отримати відповідне консультування, корисні поради.

Ще одним рівнем підтримки є постачання військової амуніції – бронезилетів, касок, засобів виживання та тактичної медицини, автомобілів добробатам та ЗСУ. Аби оцінити масшта-

би допомоги, то варто закцентувати увагу на тому, що урядом Данії надано ракети Harpoon, 25 колісних бронетранспортерів Piranha III та важкі міномети M10. Також надано допомогу на понад 200 млн євро, зокрема багато зброї та виділено ще 90 млн доларів для України, яка бореться із повномасштабною російською агресією. Данія через U-LEAD з Європою інвестували 15 мільйонів євро в надання екстреної допомоги 250 громадам України, які постраждали від війни. Гроші підуть на забезпечен-

ня громад необхідним ремонтно-технічним обладнанням, освітлювальною технікою та речами для облаштування прихистків.

Війна триває. І від нашої участі, а саме від допомоги ЗСУ та підтримки волонтерського руху, від інформаційної активності залежить перемога над окупантом. Чим більше наших зусиль, тим швидше настане мир в Україні.

<https://miok.lviv.ua/?p=21785>

Чим завинила російська культура?..

Повномасштабна війна росії в Україні пришвидшила процес дистанціювання від російської культури й аналіз її суті не за лекалами власне країни-агресора. Одночасно важливим є питання, чим наповнювати репертуар українських театрів, які ще з імперсько-радянських часів представляли багато творів того ж Петра Чайковського, який мав козацьке коріння, часто бував в Україні, однак є російським композитором, яким уже понад століття возвеличують «велику росію». Скажімо, у Києві балет «Лускунчик» показували водночас три театри, оперу «Євгеній Онегін» – два.

Максим Стріха – перекладач, письменник; доктор фізико-математичних наук, професор; заступник міністра освіти і науки України у 2008–2010 рр. та в 2014–2019 рр., не перший рік просуває ідею повернення театрам відомих зарубіжних опер українською мовою. Він – автор дослідження «Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням». Тож логічно вибудовує взаємозв'язки між довоєнною, минулорічною прем'єрою у Львові опер Дмитра Бортнянського «Сокіл» і «Алکید» до 270-ліття з дня народження українського композитора, перекладом Михайлом Старицьким шекспірівського «Гамлета» й Емським актом.

– Пане Максиме, ви переконані, що повномасштабне вторгнення в Україну росії у XXI столітті – це й наслідок меседжів діячів різних років країни-нападниці, найкрасномовнішим із яких є слова Пушкіна: «Славянские ль ручьи сольются в русском море? Оно ль иссякнет? Вот вопрос». Чому Україні варто очиститись від імперців й українофобів минулого в царині топонімів і театрів?

– Кожна нормальна нація живе в власному культурному просторі, а ми – донедавна – існували, переважно, у чужому. Назви вулиць і площ, програми телебачення й радіо, набір книжок на полицях книгарень переконували українців, що вони є якимось регіональним додатком до «великої русскої культури». Уже виходячи з цього, треба було якнайшвидше повернути нормальний баланс між українською культурою (яка все ж повинна бути на цих теренах головною) і культурами інших народів (серед яких російська не є ані єдиною, ані найбільш привабливою).

Адже ця культура століттями плекала в росіян почуття власної національної вищості, зневаги до представників інших народів, котрі наважуються вголос заявляти про свою окремішність і право на власний шлях. «Ідеологічна» квінтесенція Пушкіна – це справді цитовані вами рядки з ганебного вірша «Наклепникам Росії» (ганебним назвав його ще старший поетів товариш граф Петро Вяземський). У них прямо проголошено: росія може існувати, лише поглинаючи інші слов'янські народи, в іншому випадку – вона загине.

Максим Стріха

Отже, відкиньмо балачки про поганого путіна й доброго Пушкіна й чесно визнаємо: сьогодні на теренах України рашисти прямо намагаються реалізувати заповіт свого великого поета. А раніше на штурм Грозного вели їх інші пушкінські рядки: «Смирись, Кавказ: идет Ермолов».

Затятий ксенофоб Фьодор Достоєвський (який для світу досі є одним з головних виразників «загадкової російської душі») відверто заявляв: «русскому скитальцу необходимо именно всемирное счастье, чтоб успокоиться: дешевле он не примирится». У перекладі на нормальну мову це означає: тих, хто бачать своє щастя інакше, ніж росіяни, можна і потрібно знищувати, за переконанням Достоєвського.

– Із ближчих у часі представників росії багато горщиків б'ється з приводу прізвища Бродського.

– Нащадок традиції руського «срібного віку» Нобелівський лауреат Йосип Бродський свій вірш «На незалежність України» завершив («вишукано» пославши

спершу українців «по адресу на три букви, на сторони все четьре») такими словами:

*С Богом, орлы и казаки, гетьманы, вертухай,
Только когда придет и вам помирать, бугай,
Будете вы хрипеть, цараяя край матраса,
Строчки из Александра, а не брехню Тараса.*

Задумайтеся: Бродський щиро вірить, що для нас, українців, справжнім є саме Пушкін (і цю справжність ми в смертну мить неминуче визнаємо перед самими собою). А ось Шевченко – це тільки інструмент якоїсь брехні, інтриги (в історії по-слідовно – австрійської, польської, німецької, американської), яка прагнула перетворити мирного малоросіянина на якогось зловорожого українця...

І тому той російський солдатик, який розстрілював Шевченкове погруддя в Бородянці, теж виконував заповіт російського поета-нобеліанта. І все це ми повинні пам'ятати, визначаючи своє ставлення до «великої російської культури».

– Як ви прокоментуєте таке твердження: «Чайковський нічим перед Україною не завинив й імперського шовінізму в його творчості та житті не було, а якщо десь якась тінь і сковзнула, то не більше, ніж на багатьох наших геніїв у той час. Пам'ятники чи інфотаблиці на його честь десь у Кам'янці, Тростянці чи Низах цілком можуть бути, адже він там бував і у своїй творчості данину цьому гостюванню сплатив сповна...».

– Для Чайковського Україна справді важила багато. Але для нього то була не Україна, а саме Малоросія, провінція Російської імперії («Дія відбувається в Малоросії» – стоїть у клавирі його опери «Мазепа», написаної за поемою Пушкіна). Коли Чай-

ковський творив на слова Шевченка – то тільки в російських перекладах Мея (дуже далеких від оригіналу). Коли пропонував Лисенку допомогти з постановкою «Тараса Бульби» – то лише за умови перекладу лібрето російською (на що Микола Віталійович не погодився).

Пам'ятники та інфотаблиці на честь Чайковського в Україні справді бути можуть – оскільки світової слави композитор був і працював тут. А ось коли провідний український музичний виш – Національну музичну академію – названо ім'ям російського композитора Чайковського, то це вже є виявом кричущого малоросійства.

Майбутнє музики Чайковського в Україні передбачити поки складно. В Ізраїлі досі фактично не виконують Вагнера, – жива ще генетична пам'ять про газові камери, до яких композитор стосунку не мав, але творці яких вважали Вагнера символом своєї «арійської культури». Так само й Чайковський є символом «великої російської культури». І тому в донедавна улюбленому Першому фортепіанному концерті для мене (боюся, не лише для мене) стали звучати вибухи й постріли Маріуполя, Харкова, Бучі... Коли цей біль притихне – сказати поки не беруся.

– Наведена вище цитата належить Антону Дробовичу, керівникові Українського інституту національної пам'яті. А наступне запитання: якою має бути межа здорового глузду між тим, щоби дистанціюватися від російської культури? Як на мене, у музеї Булгакова можна робити музей УНР, частково зберігаючи теперішню експозицію, бо у тому приміщенні в Києві жив й Олександр Кошиць. Висловлюючи таку ідею, добре розумію, що на нові музеї у воюючій Україні грошей найближчим часом не буде, й іноземні добродійні фонди не бездонні.

– Ви підказали одну з можливих ідей. Тільки, скоріш за все, це мусив би бути не музей УНР (адже для такого музею значно більше пасує той будинок, де працювала Центральна рада), а музей Києва доби визвольних змагань, де на тих самих вулицях ходили унерівці, гетьманці, денікінці, «червоні», де розгорталися запаморочливі сюжети, а з людьми часом відбувалися дивовижні трансформації.

– Чи повністю на місцеву владу та установи, навчальні заклади варто покласти в період дії воєнного стану в Україні відповідальність за перейменування, реорганізацію музеїв? Яка участь має бути Міністерства культури, Українського інституту національної пам'яті?

– Як показує сумний (чи радше скандальний) випадок із вченою радою Національної музичної академії України, яка зажадала зберегти ім'я Чайковського, оголосивши його водно-

час «українським композитором», – навіть поважні академічні спільноти можуть помилятися. Тому Мінкультури та УІНП повинні дістати законодавчі повноваження виправляти такі помилки – на додачу до своєї методичної функції (адже пошук нових імен – завдання саме по собі дуже непросте, і повинне враховувати багато чинників).

– Ви не раз порушували питання про постановки опер в українських перекладах. Однозначно, це зрозуміліше для глядачів. Але в чому ота глибинна суть: націстворча складова такого підходу?

– Це питання має багато вимірів: і популярності опери як жанру (про що скажу трохи згодом), і статусності мови, якою оперу виконують. Сто років тому до опери всі ставилися як до музичної драми, де музика й слова мали однакову вагу.

Тому, коли в оперних театрах України 1926 року мову виконання змінили з російської на українську, це стало одним із найбільших здобутків політики «українізації». Адже опера була найстатуснішим тоді мистецьким жанром, а, отже, й мова наша дістала офіційне підтвердження свого високого статусу.

Нагадаю: Емський акт 1876 року допускав «літературу для хатнього вжитку на малоросійському нарідччі» (з ускладненою цензурною процедурою і з дотриманням «загальноросійського правопису»). А ось переклади на українську було заборонено цілковито.

Тому й наш Театр корифеїв був суто «побутовим» – геніальна Марія Заньковецька так і не зіграла ніколи Офелії, Марії Стюарт чи леді Макбет. І за тим стояла продумана імперська політика – адже переклади з чужих мов негайно переводять «малоросійське нарідччя» (існування якого не визнати було неможливо) до статусу самостійної європейської мови (що вже категорично заперечувалося).

А коли на цьому «нарідччі» зі сцени заговорили (а трохи згодом – і заспівали) персонажі не лише в постолох, але і в коронах – це мало колосальне значення для сучасників. Бо тим самим було спростовано міф про неповноцінність української мови, її начебто неспроможність адекватно виражати всі порухи почуття й думки.

ВАЛЕНТИНА САМЧЕНКО

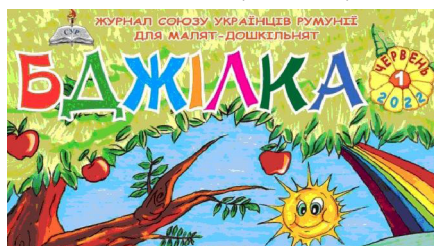
Фрагмент інтерв'ю, що публікувалося на сторінці інформаційного агентства «УКРІНФОРМ»
<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3520730-maksimstriha-naukovec-i-perekladac.html>

Наша «Бджілка» в Румунії

Союз українців Румунії (СУР) почав видавати новий щомісячний українськомовний часопис «Бджілка», адресований як дітям, так і батькам та педагогам.

«Журнал, розрахований на дітей віком від 3 до 6 років, є корисним інструментом для раннього навчання дітей і спрямований на стимулювання та розвиток навичок слухання та запам'ятовування. Дуже привабливо ілюстрований, часопис містить оповідання та вірші українською мовою, які можна використовувати як під час святкових заходів у дошкільних закладах, так і на уроках української мови в школах», – розповіли в СУР.

За повідомленням, перший номер нового видання має 8 сторінок і був надрукований накладом у 3000 екземплярів.

Журнал виходитиме щомісяця і розповсюджуватиметься безплатно по всій країні, у всіх місцевостях, де проживають українці, у дитячих садках, школах та бібліотеках. Його також можна буде знайти у приміщеннях філій та організацій СУР по всій країні.

Редакція запрошує усіх охочих надсилати свої коментарі, пропозиції та зауваження, для максимального пристосування до смаків читаючої публіки.

Нагадаємо, комітет Бухарестської філії Союзу українців Румунії (СУР) організував дводенний захід «Дні української культури», спрямований на популяризацію та представлення різних аспектів української культури – від літератури до гастрономії.

Польська абетка допомоги

Протягом 27 червня – 1 липня 2022 року відбулася п'ята Польсько-українська літня школа, організована доктором Матеушем Каміонкою з Педагогічного університету в Кракові. Цьогорічний випуск літньої школи був особливим не лише тому, що до групи докторантів із країн Східного партнерства, які беруть участь у проекті, приєдналися представники Молдови, а й тому, що він відбувався в умовах агресії Російської Федерації проти України. «Рік тому, організовуючи літню школу під час пандемії, я думав, що мене вже нічим не здивуєш, я помилявся», – коментує організатор д-р Матеуш Каміонка. Спочатку предметом проекту мав бути історичний маркетинг на регіональному рівні в Польщі, але гачна атака росіян змінила плани організатора. «Беручи до уваги величезну допомогу польського народу Україні, у якій я сам брав участь, вважав, що тему треба змінити якнайшвидше, й саме тому цьогорічна літня школа відбувалася під гаслом “Абетка допомоги українським біженцям на рівні місцевої адміністрації”». У літній школі взяли участь 9 молодих науковців із різних центрів України та 2 – з Молдови. Важливим є те, що здобувачі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя вже вдруге стали учасниками школи. Цьогоріч нагоду мали аспіранти спеціальності 032 Історія та археологія Тетяна Сопронюк та Вікторія Клапчук.

У стінах Краківського педагогічного університету учасників офіційно привітали проректор з наукової роботи, д-р габ., проф. Міхал Рогож та директор Інституту політичних наук та адміністрації, д-р хаб. Роберт Клачинський. Перші заняття відбулися в Краківському педагогічному університеті, де науковці мали змогу ознайомитися з результатами досліджень біженців у Польщі, люб'язно наданих проф. Піотром Длугошем і проф. Людмилою Кривачук.

Метою школи було не лише надання теоретичних знань, але й отримання цінного практичного досвіду під час візитів до різних осередків самоврядування Малопольського воєводства. Молоді науковці мали можливість дізнатися на зустрічі з малопольським воєводою Лукашем Кмітою та директорами окремих відповідальних департаментів у Воєводському

Управлінні в Кракові про механізми організації допомоги українцям, які тікають від війни до Малопольського воєводства. На третій день перебування студенти поїхали до Олькуша, де зустрілися із заступницею старости Олькуського повіту Пауліною Поляк, яка детально розповіла про організацію допомоги біженцям, насамперед функціонування так званих евакуаційних поїздів, що прибували до Олькуша з перших днів війни. Також аспіранти зустрілися з Лукашем Рихлевським, заступником бургомістра міста та гміни

Олькуш, який розповів про допомогу громади Олькуша українцям: «Мешканці Олькуша дуже активно долучилися до допомоги Україні з перших днів війни. Пункт першої допомоги було організовано завдяки миттевій та дуже ефективній співпраці багатьох груп, які побачили потребу в терміновій громадській мобілізації».

Завдяки цьому підтримка від “Срібного міста” миттєво надійшла в Україну, і багато груп допомоги надихнулися практиками, розробленими в Олькуші».

П'ятий день був присвячений знайомству з місцями, важливими для польсько-українських відносин. Молодь мала нагоду відвідати замок «Пескова Скала», де 1863 року героїчною смертю загинув українець, який воював із російськими загарбниками – Андрій Потєбня. Аспіранти відвідали його могилу та помолилися за героя, який загинув «за нашу і вашу свободу».

«Цей проект надзвичайно важливий для співробітництва Польщі з її східними партнерами, адже в ньому беруть участь майбутні еліти України та Молдови. Цьогорічний випуск був особливим у контексті агресії, жертвою якої стала Україна. Важко організувати захід і насолоджуватися моментом, коли чоловік однієї з докторанток воює з російськими окупантами на сході України», – додає Матеуш Каміонка, доктор філософії, ініціатор і організатор Польсько-української літньої школи. Проект організовано Педагогічним університетом Кракова завдяки фінансуванню програми NAWA Національного агентства академічних обмінів.

ОКСАНА КРУТТЕНКО

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво
№ 352-24ПР, серія ЧГ,
від 6 березня 2007 року
P/p 31253365108946 НДУ ім. М. Гоголя
код 02125668 ДКСУ м. Київ
МФО 820172

(благодійний внесок на розвиток Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Онищенко Н. П., редакторка,
Мельничук О. В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Михед П. В., докт. філол. наук, проф.,
Самойленко Г. В., докт. філол. наук, проф.
Макет, верстка та коректура – Бобрик Д. М.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці
з українською діаспорою, кімната 210
вул. Графська, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
diaspora@ndu.edu.ua

<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/tsentr-gumanitarnoji-spiivpratsi-z-ukrajinskoyu-diasporoyu/vidannya-ukrajinskij-dim>